

Jana Papež

Center za sluh in govor Maribor

S U R D O P E D A G O G I N J A I N U Č I T E L J I C A S K U P A J V R A Z R E D U O S N O V N E Š O L E

Za izreden cvet je včasih treba mnogo let ...

(F. Sodja)

Integracija gluhih in naglušnih otrok v Centru za sluh in govor Maribor sega v same začetke usposabljanja v Centru. Razumemo jo kot proces postopne priprave in vključevanja v slišče okolje. Prvi pogoj za vključevanje v te pogoje je kvalitetna habilitacija in seveda možnosti pri otroku in v okolju. Otrokom, ki ostajajo v domačem okolju, pomagamo z individualno slušno-govorno terapijo in mobilno surdopedagoško pomočjo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah.

V šolskem letu 1997/98 smo v okviru Zavoda RS za šolstvo začeli izvajati integracijo v obliki razvojne naloge. Otroke (dva naglušna in enega gluhega) smo vključili v prvi razred Osnovne šole Bojana Iliča v Mariboru. Pouk v razredu vodi učitelj ob stalni navzočnosti surdopedagoginje, ki pomaga otrokom pri sledenju pouku, razumevanju učne snovi, sodelovanju pri pouku in reševanju nalog, ki jih postavlja učitelj. Surdopedagoginja se v sodelovanju z učiteljem vključuje v poučevanje vsega razreda, manjših skupin in v učenje posameznikov. Učitelj izvaja pouk v skladu s predmetnikom in učnim načrtom. Preverjanje in ocenjevanje znanja poteka ustno, pisno in v obliki praktičnih izdelkov.

VTISI »DRUGE« UČITELJICE V RAZREDU

Šolsko leto 1997/98 je bilo za učence 1. a razreda Osnovne šole Bojana Iliča v Mariboru drugačno posebno zaradi dveh razlogov:

- treh učencev, ki ne slišijo,
- stalne navzočnosti druge učiteljice surdopedagoginje v razredu.

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, kamor spada kategorija gluhih in naglušnih, je Juriju, Mojci in Silvu omogočil, da so se pridružili osemnajstim sliščim sošolcem. Zakon omogoča integrirano izobraževanje vsem tistim, ki lahko ob dodatni strokovni pomoči, ustrezni opremljenosti šol, pripomočkah, prilagojenih normativih in prilagojenem

izvajanju programov napredujejo v rednih oblikah vzgoje in izobraževanja.

Tako sem nastopila službo druge učiteljice kot pomočnica razredni učiteljici.

Kljub dvajsetletni praksi in bogatim izkušnjam pri delu z gluhih in naglušnimi na Centru za sluh in govor v Mariboru me je nova naloga, ki sem jo sprejela, okupirala z množico vprašanj:

- Kako me bo sprejela razredna učiteljica in kako se bova strokovno in fizično »prenašali«?
- Kakšen bo odziv sliščih učencev in njihovih staršev na prisotnost treh gluhih sošolcev in druge učiteljice v razredu?
- Kako bo stekla komunikacija med nami?
- Kako bom lahko pomagala trem integriranim učencem med poukom, da pri tem ne bom motila drugih učencev?
- Kako bova sodelovali in uskladili delo s starši in rejnicama integriranih učencev?
- Kako bo steklo najino sodelovanje pri organizaciji in izvedbi pouka?

Kolegica me je sprejela v vsej svoji strokovni, predvsem pa človeški širini. Pokazala je izreden posluš za delo z učenci s posebnimi potrebami. Dve šolski leti sva odlično sodelovali in se uspešno dopolnjevali v učno-vzgojnem procesu celotnega razreda:

- Ob začetku šolskega leta sva pregledali učne načrte za posamezne predmete.
- Prelistali sva predpisane učbenike in delovne zvezke.
- Tedensko sva načrtovali učne vsebine, posamezne cilje, metode dela in didaktične pripomočke.
- Določili sva vsebine, metode, čas in oblike preverjanja znanja.
- Določili sva minimalne učne cilje pri posameznih predmetih, ki jih bodo morali doseči integrirani učenci za napredovanje v višji razred.
- Skupaj sva ocenjevali in vrednotili integrirane, pa tudi druge učence, ki so imeli učne težave.
- Tedensko sva evalvirali vsebine, najino sodelovanje, uspešnost najinega dela, napredovanje učencev.
- Skupaj sva načrtovali in izvajali vsebino

pogovornih ur za starše in rejnici treh integriranih učencev.

Na začetku sem bila slišočim učencem predstavljena kot učiteljica, ki bo skrbela samo za gluhe učence (kasneje sem pomagala še nekaterim drugim učencem, ki so imeli težave v DZ, razumevanju obravnavane snovi). Poskrbela sem za vsa prilagajanja, ki so jih integrirani potrebovali pri usvajanju učne snovi pri posameznih predmetih.

Pomembna naloga pri vključevanju »drugačnih otrok« v redno šolo je uvajanje in spodbujanje socialne integracije. Pri tej nalogi je z nama sodelovala specialna pedagoginja. Skupaj smo pripravile in uvajale program kooperativnih socialnih in sprostitvenih iger. S specialno pedagoginjo sem sodelovala tudi pri nastajanju in usmerjanju individualiziranih programov za vse tri

integrirane učence. Danes so vsi trije že v 5. razredu. Njihov napredek je velik in se najbolj kaže:

- na področju komunikacije (učence skoraj povsem razumejo sošolci, učitelji in drugi na šoli); manj komunikacijskih ovir pa vsekakor pomeni za vsakega integriranega dvig samozavesti in vzpon osebne rasti na različnih področjih;
- v samostojnosti pri organizaciji dela v razredu. Za dobro integracijo je potreben ustrezen cvet (dobro izbrani učenci) in pravilna nega le-tega (delo v razredu, pomoč strokovnjakov, delo doma itn.). V našem primeru smo uspeli tako pri izbiri otrok kot delu z njimi.

Še vedno pa velja, da je za izreden cvet treba včasih mnogo let.

E

S *Nicole Kuplenik*K *Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana*

A D V O J E Z I Č N E M E T O D E Š O L S K E G A R D E L A N A Z G N L J U B L J A N A

P

Pri izobraževanju gluhih je v učenje jezika vložena največ truda. Ker se gluhi in naglušni znakovnega jezika učijo večinoma od vrstnikov¹, ne pa tudi v šoli, je problematično tako znanje glasovnega kot tudi znakovnega jezika. Posledice pomanjkljivega znanja jezika presegajo okvir jezikovnega pouka ali samo šolskega dela: posameznika prizadevajo pri vseh področjih njegovega življenja. Jezik je namreč orodje človekovega socialnega življenja.

Učenci na Zavodu za gluhe in naglušne Ljubljana niso jezikovno kompetentni niti v glasovnem niti v znakovnem jeziku². Naloga naše šole sicer je, da jih usposobimo za uspešno komunikacijo v širšem okolju, kjer bodo živeli, vendar se moramo vprašati, zakaj kljub

dosledni uporabi načela totalne komunikacije³ ne dosežemo rezultatov, ki bi bili primerljivi z rednimi šolami. Na področju učenja jezika se nam zato zastavlja nekaj vprašanj.

Če šolsko uspešnost merimo po znanju jezika, tudi s totalno komunikacijo nismo napravili posebno velikega koraka naprej. Splošna razgledanost naših šolarjev se je sicer nekoliko izboljšala, s tem je morda nekoliko pridobila tudi njihova samopodoba, znanje jezikov (slovenščine in slovenskega znakovnega jezika) pa ostaja bolj ali manj na isti ravni kot prej, zaradi česar gluhi ostajajo v obrobem položaju, saj so še vedno odrezani od informacij oziroma so v zvezi s tem še vedno odvisni od drugih (slišočih).

¹ Devetdeset odstotkov gluhih se rodi slišočim staršem, ki z njimi komunicirajo govorno, tako da se ponavadi naučijo znakovnega jezika šele, ko pridejo v stik z gluhiimi vrstniki.

² To ne velja za otroke gluhih staršev, ki jim je slovenski znakovni jezik materni jezik. Ti svoj materni jezik dobro obvladajo, slovenščina pa je zanje drugi jezik in ga večinoma tudi dobro obvladajo.

³ Načelo uporabe različnih sporazumevalnih sredstev v komunikaciji z gluhiimi in naglušnimi: govorjenje, pisanje, od gledovanje, prstna abeceda, elementi znakovnega jezika in drugo.

D

O